EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 06 04
COM(2025) 651 final

2025/0651 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl koordinuoto požiūrio į palaipsnį laikinosios perkeltųjų asmenų iš Ukrainos apsaugos atsisakymą

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

2022 m. kovo 4 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą (ES) 2022/382 ir pradėjo taikyti 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvą 2001/55/EB (toliau – Laikinosios apsaugos direktyva) tam tikrų kategorijų asmenims, perkeltiems 2022 m. vasario 24 d. ar vėliau dėl tą dieną prasidėjusios Rusijos ginkluotųjų pajėgų karinės invazijos į Ukrainą. Pagal Laikinosios apsaugos direktyvos 4 straipsnio 1 dalį, laikinoji apsauga pirmiausia buvo taikoma pradinį vienų metų laikotarpį – iki 2023 m. kovo 4 d., o vėliau automatiškai pratęsta dar vieniems metams – iki 2024 m. kovo 4 d.

Nuo tos dienos laikinosios apsaugos trukmė buvo pratęsta dar du kartus. 2023 m. spalio 19 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą (ES) 2023/2409, kuriuo laikinoji apsauga pratęsta iki 2025 m. kovo 4 d. 2024 m. birželio 25 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą (ES) 2024/1836, kuriuo laikinoji apsauga pratęsta dar vienų metų laikotarpiui – iki 2026 m. kovo 4 d.

Laikinosios apsaugos direktyva ir toliau yra tvirtas teisinis pagrindas užtikrinant vienodus, suderintus milijonų nuo karo Ukrainoje į ES bėgančių žmonių apsaugos standartus. Kadangi priežastys, dėl kurių reikia teikti laikinąją apsaugą, išlieka dėl Ukrainoje tebesitęsiančios nestabilios padėties, dėl kurios vis dar negalima daryti išvados, kad grįžimo sąlygos yra saugios ir ilgalaikės, taip pat dėl išliekančio neaiškumo, kaip padėtis šalyje klostysis toliau, Komisija pateikia šį Tarybos rekomendacijos pasiūlymą kartu su pasiūlymu pratęsti laikinąją apsaugą dar vieniems metams – iki 2027 m. kovo 4 d.

Laikinoji apsauga savo pobūdžiu yra laikina. Ateityje, kai aplinkybės pasikeis ir suteiks pakankamai tikrumo dėl padėties Ukrainoje ir ypač kai bus galima daryti išvadą, kad grįžimo sąlygos yra saugios ir ilgalaikės, laikinoji apsauga turės būti baigta. Reikia būti pasirengus šiam pokyčiui, kai ateis tas laikas. Todėl svarbu sudaryti sąlygas sklandžiam ir gerai koordinuotam palaipsniam laikinosios apsaugos atsisakymui, kad būtų patenkinti ES gyvenančių asmenų poreikiai, atsižvelgiant į Ukrainos pajėgumus ir atstatymo poreikius.

Laikinosios apsaugos apibrėžtis aprėpia ir poreikį išvengti rizikos valstybių narių nacionalinėms prieglobsčio sistemoms, kuriose priešingu atveju nebūtų įmanoma nagrinėti didelio skaičiaus tarptautinės apsaugos prašymų nepakenkiant efektyviam tų sistemų veikimui. Šis aspektas yra itin svarbus planuojant palaipsnį laikinosios apsaugos atsisakymą, siekiant užtikrinti, kad ateityje baigus taikyti laikinąją apsaugą būtų išvengta neigiamo poveikio nacionalinėms prieglobsčio sistemoms.

ES reikia bendro požiūrio ateičiai. Mūsų požiūriu turi būti pasiekta valstybių narių, prieglobsčio ES ieškojusių asmenų ir Ukrainos interesų pusiausvyra, užtikrinant nuspėjamumą, stabilumą ir labiau subalansuotą poveikį visose valstybėse narėse. Bendras europinis požiūris taip pat suteikia mums galimybę visapusiškai atsižvelgti į Ukrainos vyriausybės nuomonę ir šalies atstatymo poreikius.

Šiomis aplinkybėmis Komisija siūlo koordinuotų priemonių rinkinį, kad būtų galima palaipsniui pakeisti laikinąją apsaugą kitu teisiniu statusu, taip pat teikti pagalbą žmonėms, norintiems grįžti namo, kai padėtis bus tokia, kad tai taps įmanoma. Žinant, kas nutiks pasibaigus laikinajai apsaugai, ir suteikus galimybių toliau teisėtai gyventi ES bei galimybių

grįžti namo, asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga, galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus dėl savo ateities ir būtų užtikrintas teisinis tikrumas dėl jų statuso.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija siūlo, kad Tarybos rekomendacijoje dėmesys būtų sutelktas į keturių grupių priemones, kuriomis:

(1) skatinamas ir palengvinamas palaipsnis laikinosios apsaugos keitimas kitu teisiniu statusu dar nepasibaigus laikinajai apsaugai;

(2) sudaromos sąlygos sklandžiai ir tvariai reintegracijai Ukrainoje;

(3) užtikrinamas informacijos teikimas perkeltiesiems asmenims ir

(4) užtikrinamas koordinavimas, stebėsena ir keitimasis informacija tarp valstybių narių ir su Ukrainos valdžios institucijomis.

Priemonės, kuriomis skatinamas ir palengvinamas palaipsnis laikinosios apsaugos keitimas kitu teisiniu statusu dar nepasibaigus laikinajai apsaugai

Laikinoji apsauga iš pradžių buvo pradėta taikyti siekiant suteikti skubią pagalbą asmenims, bėgantiems nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, užtikrinant, kad dėl didelio tarptautinės apsaugos prašymų skaičiaus nebūtų perkrautos valstybių narių prieglobsčio sistemos, ir išvengiant rizikos, kad valstybės narės nepajėgtų nagrinėti prašymų taip, kad nebūtų išvengta neigiamo poveikio efektyviam jų sistemų veikimui, tai darant apsaugos prašančių asmenų labui. Daugelis perkeltųjų asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, dabar jau keletą metų gyvena ES ir integravosi į priimančiąją visuomenę išmokę kalbą, įsidarbinę ir pradėję mokytis.

Todėl būtų tikslinga šiems asmenims suteikti palaipsnio laikinosios apsaugos keitimo nacionaliniu teisiniu statusu, kuris geriau atspindėtų jų faktinę padėtį Sąjungoje, galimybę ir skatinti juos ja pasinaudoti. Tai galėtų būti, pavyzdžiui, leidimai gyventi šalyje, grindžiami įsidarbinimu, mokymusi, dalyvavimu moksliniuose tyrimuose, šeiminėmis priežastimis arba, kai taikytina, nacionaliniu ilgalaikio gyventojo statusu. Tuo pačiu metu gali būti asmenų, kurie nepatenka į jokių esamų nacionalinių leidimų taikymo sritį. Kelios valstybės narės kuria bendruosius leidimus, kuriais siekiama numatyti tą patį leidimą visiems asmenims, kurie yra gyvenę priimančiojoje valstybėje narėje bent tam tikrą laiką ir kuriems suteikta laikinoji apsauga, nepriklausomai nuo jų individualių aplinkybių. Tokie nacionaliniai statusai galėtų suteikti daugiau stabilumo nei kasmet pratęsiama laikinoji apsauga.

Taip pat reikėtų numatyti arba gerinti informacijos teikimą, kad būtų skatinamas toks palaipsnis laikinosios apsaugos keitimas kitu teisiniu statusu, nes svarbu, kad asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga, suprastų tokių statusų privalumus ir savo teises gaunant tokius leidimus gyventi šalyje, taip pat kad jiems būtų suteikta garantijų, jog bus tarptautinės apsaugos prašymo alternatyvų.

Siekiant padėti užtikrinti palaipsnį asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, statuso pakeitimą kitu teisiniu statusu ir pasiūlyti jiems alternatyvių galimybių šiomis išskirtinėmis aplinkybėmis, valstybės narės turėtų leisti asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, ypač tais atvejais, kai palaipsnis laikinosios apsaugos keitimas nacionaliniu teisiniu statusu nėra galimas, bet jie atitiktų kito statuso suteikimo pagal ES teisę sąlygas[1], prašyti išduoti leidimus,

[1] ES teisėtos migracijos direktyvos netaikomos trečiųjų šalių piliečiams vien dėl to, kad jie yra asmenys, kuriems valstybėje narėje suteikta laikinoji apsauga pagal Tarybos direktyvą 2001/55/EB.

reglamentuojamus pagal Mėlynosios kortelės direktyvą[2], Vieno leidimo direktyvą[3] ir Direktyvą dėl studentų ir tyrėjų[4]. Tai įmanoma su sąlyga, kad asmuo tuo pačiu metu neturėtų šio statuso ir pagal tas direktyvas suteikto leidimo.

Valstybės narės turėtų kuo greičiau, bet ne vėliau kaip tada, kai pateikiamas prašymas išduoti leidimą, informuoti asmenis, kuriems suteikta laikinoji apsauga, apie taikant laikinosios apsaugos statusą suteikiamų teisių ir pagal tas direktyvas suteikiamų teisių skirtumą. Jos taip pat turėtų kuo greičiau, bet ne vėliau kaip tada, kai pateikiamas prašymas, informuoti juos, kad jie negali tuo pačiu metu naudotis laikinąja apsauga ir gauti leidimo pagal šias direktyvas.

Priemonės, kuriomis sudaromos sąlygos sklandžiai ir tvariai reintegracijai Ukrainoje

Kad valstybės narės būtų pasirengusios galiausiai laipsniškai atsisakyti laikinosios apsaugos, itin svarbu užtikrinti, kad grįžimas namo ir reintegracija Ukrainoje vyktų tvarkingai ir humaniškai, suteikiant paramą tiems, kurie nori ir gali grįžti į Ukrainą, atsižvelgiant į jų skirtingas individualias aplinkybes. Kai kurie asmenys galbūt ketina grįžti namo jau artimiausiu metu, o kitiems dėl jų konkrečių aplinkybių gali reikėti daugiau laiko.

Be to, net ir taikos sąlygomis Ukrainai reikės laiko atkurti savo pajėgumus priimti visus tuos grįžtančius dėl karo perkeltus asmenis. Ukrainai reikalingas jos žmogiškasis kapitalas ir ji deda pastangas užtikrinti sąlygas, kurios palengvintų ES priimtų ukrainiečių grįžimą. Todėl svarbu atsižvelgti į Ukrainos pajėgumus tvariai reintegruoti visus dėl karo perkeltus asmenis. Siekiant paremti šias Ukrainos pastangas, procesas turėtų būti valdomas palaipsniui ir turėtų būti atsižvelgiama į Ukrainos iššūkius, ypač susijusius su pažeidžiamų asmenų specialiųjų poreikių tenkinimu. Laikinosios apsaugos direktyvoje numatomos kelios nuostatos, kuriomis suteikiama galimybių spręsti tokio pobūdžio uždavinius.

Direktyvos 21 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi priemonių, būtinų, kad asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga arba kurių laikinoji apsauga pasibaigė, galėtų savanoriškai grįžti į savo šalį, palengvindamos jų grįžimą ir užtikrindamos visapusišką pagarbą žmogaus orumui. Šiuo atžvilgiu valstybės narės turėtų leisti **žvalgomąsias keliones (padėties įvertinimo misijas) į Ukrainą** savo lėšomis. Šios žvalgomosios kelionės galėtų būti pasitikėjimą stiprinančios priemonės asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga ir kurie svarsto galimybę grįžti namo, ir padėti jiems priimti informacija pagrįstus sprendimus, kurie padėtų užtikrinti jų grįžimo į Ukrainą tvarumą. Žvalgomosios kelionės gali padėti jiems patikrinti šeimos aplinkybes ar turto būklę, įvertinti sunaikinimo mastą savo bendruomenėse ir apskritai bendras sąlygas savo kilmės šalyje.

---

[2] 2021 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2009/50/EB, (OL L 382, 2021 10 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj).

[3] 2024 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1233 dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų valstybių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje teikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų valstybių darbuotojų bendrų teisių (OL L, 2024/1233, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj).

[4] 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/801 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų, studijų, stažavimosi, savanoriškos tarnybos, mokinių mainų programų arba edukacinių projektų ir dalyvavimo *Au pair* programoje tikslais sąlygų (OL L 132, 2016 5 21, p. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj).

Siekdamos sklandžiai palaipsniui atsisakyti laikinosios apsaugos, valstybės narės turėtų taikyti labiau struktūrizuotą požiūrį į žvalgomųjų kelionių skatinimą. Vis dėlto labai svarbu, kad tais atvejais, kai valstybės narės leidžia žvalgomąsias keliones, būtų nustatyti tokių kelionių parametrai, sąlygos ir reikalavimai, jos būtų koordinuojamos su kitomis valstybėmis narėmis ir apie jas būtų skaidriai pranešama. Pastaruoju tikslu valstybė narė turėtų įsteigti kontaktinius centrus. Taip pat svarbu atsižvelgti į tai, kad gali būti asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, bet kurie patys organizuoti ir finansuoti žvalgomųjų kelionių negalės. Tokiu atveju valstybė narė gali svarstyti galimybę organizuoti ir remti tokias žvalgomąsias keliones.

Kaip vieną iš priemonių, kuriomis siekiama, kad būtų galimas savanoriškas asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, grįžimas, valstybės narės turėtų parengti **savanoriško grįžimo programas**. Šios programos neturėtų būti laikomos programomis pagal Grąžinimo direktyvą, nes atitinkami asmenys teisėtai gyvena priimančiojoje valstybėje narėje iki laikinosios apsaugos pabaigos, todėl sprendimas grąžinti nėra reikalingas. Tai būtų programos, pagal kurias tvariai, laipsniškai ir tvarkingai namo galėtų grįžti tie asmenys, kuriems anksčiau buvo suteikta laikinoji apsauga valstybėje narėje, ir kuriomis būtų atsižvelgta tiek į Ukrainos, tiek į perkeltųjų asmenų poreikius ir pajėgumus.

Atsižvelgiant į padėties sudėtingumą ir į šalyje pasilikusius asmenis, įskaitant šalies viduje perkeltus asmenis, savanoriško grįžimo programos turėtų būti rengiamos taip, kad būtų remiama socialinė sanglauda Ukrainoje, todėl jos būtų naudingos vietos bendruomenėms, o ne įgyvendinamos kaip individualių išmokų paketai. Dėl šios priežasties, rengiant ir įgyvendinant tokias savanoriško grįžimo programas, būtų nepaprastai svarbu glaudžiai koordinuoti veiksmus su Ukrainos valdžios institucijomis.

Itin svarbų vaidmenį išsaugant žmogiškąjį kapitalą ir sudarant sąlygas grįžti atliks Ukrainos investicijų programa[5]. Prioritetiniai sektoriai yra švietimas, būstas, sveikatos priežiūra, priežiūros ekonomika ir socialinė apsauga. Pagal šiuo metu vykdomus projektus remiamas savivaldybių infrastruktūros atkūrimas ir padedama finansuoti nuo karo nukentėjusias įmones. Pagal 2025 m. kovo mėn. priimtas naujas investicijų programas bus padedama tenkinti būsto poreikius, o būsimi kvietimai teikti pasiūlymus apims ir galimybes gauti finansavimą bei darbą pažeidžiamoms grupėms, įskaitant grįžtančius asmenis. Šios savanoriško grįžimo programos turėtų būti visapusiškos ir apie jas turėtų būti tinkamai pranešama. Valstybės narės turėtų nustatyti tinkamumo naudotis tokiomis programomis sąlygas. Siekiant sumažinti galimo piktnaudžiavimo riziką, šia galimybe nusprendusiems pasinaudoti asmenims turėtų būti privaloma savanoriško grįžimo programoje užsiregistruoti.

Valstybių narių parengtų savanoriško grįžimo programų trukmė pasibaigus laikinajai apsaugai turėtų būti ribota ir nustatyta. Būtų svarbu koordinuoti pradinę savanoriško grįžimo programų trukmę ES valstybėms narėms tarpusavyje ir su Ukrainos valdžios institucijomis. Trukmė iki galbūt vienų metų padėtų koordinuoti veiksmus su Ukrainos valdžios institucijomis siekiant patenkinti atitinkamų asmenų poreikius jiems reintegruojantis Ukrainos bendruomenėse, tokius kaip apgyvendinimo centrų nustatymas ar būstas, įsidarbinimas arba galimybės naudotis pagrindinėmis paslaugomis ir infrastruktūra, įskaitant medicininę priežiūrą.

[5] Ukrainos investicijų programa (UIF) yra 50 mlrd. EUR vertės Ukrainos priemonės dalis. Ja siekiama pritraukti viešųjų ir privačiųjų investicijų į Ukrainos atsigavimą ir atstatymą. Programą sudaro iš viso 9,3 mlrd. EUR vertės finansinių priemonių: 7,8 mlrd. EUR paskolų garantijos ir 1,5 mlrd. EUR – mišrus finansavimas. Pagal ją atsigavimui, atstatymui ir modernizavimui siekiama sutelkti 40 mlrd. EUR investicijų.

Kadangi padėtis vietoje nuo dabar iki laikinosios apsaugos pabaigos gali keistis, valstybės narės taip pat turėtų tarpusavyje ir su Ukrainos valdžios institucijomis koordinuoti savanoriško grįžimo programų trukmę ir, jei numatyto laikotarpio nepakaktų laipsniškai ir tvariai reintegracijai Ukrainoje užtikrinti, nustatyti kitą arba pratęsti savanoriško išvykimo pagal savanoriško grįžimo programas laikotarpį.

Be to, direktyvos 21 straipsnio 3 dalyje leidžiama *pratęsti* valstybės narės *įsipareigojimų taikymą kai kuriems asmenims*, kuriems buvo suteikta laikinoji apsauga ir kurie naudojasi savanoriško grįžimo programa. Siekiant palengvinti administracinę naštą, susijusią su individualiai kiekvienu konkrečiu atveju taikomu pratęsimu, valstybės narės turėtų automatiškai pagal 21 straipsnio 3 dalį toliau taikyti visas su laikinąja apsauga susijusias teises savanoriško grįžimo programoje registruotiems asmenims iki grįžimo į Ukrainą dienos arba iki savanoriško išvykimo laikotarpio pagal programą pabaigos. Be to, siekiant užtikrinti tęstinumą ir išvengti padėties, kai asmenys, kuriems buvo suteikta laikinoji apsauga, iškart po laikinosios apsaugos pabaigos valstybės narės teritorijoje būtų neteisėtai, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad asmenys, kuriems buvo suteikta laikinoji apsauga, galėtų teisėtai gyventi valstybės narės teritorijoje laikotarpiu nuo laikinosios apsaugos pabaigos iki termino, iki kurio tie asmenys gali užsiregistruoti savanoriško grįžimo programoje.

Direktyvoje taip pat numatytos nuostatos dėl padėties, kai asmenys gali negalėti grįžti dėl konkrečių aplinkybių, būtent – dėl savo sveikatos. Pagal Direktyvos 23 straipsnio 1 dalį, valstybės narės turi imtis būtinų priemonių dėl asmenų, kuriems buvo suteikta laikinoji apsauga ir kurie dėl savo sveikatos būklės negali keliauti, gyvenimo sąlygų, pavyzdžiui, jeigu nutraukus jų gydymą jiems būtų labai pakenkta. Tokiu būdu būtų užtikrintas tolesnis jų teisėtas gyvenimas šalyje ir suteikta apsaugos priemonė asmenims, kurie dėl sveikatos ar kitų asmeninių aplinkybių keliauti negali.

Dėl karo padarinių gali būti taip, kad pačioje laikinosios apsaugos laikotarpio pabaigoje Ukraina negalės patenkinti asmenų, kurie yra pažeidžiami dėl tam tikrų konkrečių – ir kitų nei sveikata – priežasčių, poreikių. Remiantis Direktyvos 23 straipsnio 1 dalies pavyzdžiu, valstybės narės turėtų būti skatinamos suteikti galimybių toliau teisėtai gyventi šalyje ir kitiems pažeidžiamiems asmenims, kuriems netaikomas palaipsnis laikinosios apsaugos keitimas kitu teisiniu statusu arba jau pagal Direktyvos 21 ir 23 straipsnius siūloma galimybė ir kurie gali negalėti grįžti dėl savo individualios padėties (pavyzdžiui, dėl kitokio pobūdžio pažeidžiamumo, į kurį Ukraina negali atsižvelgti iškart po laikinosios apsaugos pabaigos). Tai taip pat padėtų užtikrinti tvarų, laipsnišką ir tvarkingą laikinosios apsaugos atsisakymą tiek asmenų, kuriems reikia pagalbos, tiek Ukrainos atžvilgiu.

Be to, pagal Laikinosios apsaugos direktyvos 23 straipsnio 2 dalį valstybės narės gali leisti šeimoms, kurių vaikai yra nepilnamečiai ir lanko mokyklą valstybėje narėje, pasinaudoti gyvenimo sąlygomis, leidžiančiomis atitinkamiems vaikams baigti einamuosius mokslo metus. Šios nuostatos taikymas turėtų būti skatinamas.

Priemonės, kuriomis užtikrinamas informacijos teikimas perkeltiesiems asmenims

Kalbant apie daugelį pirmiau nurodytų priemonių reikia tinkamai informuoti perkeltuosius asmenis, kad jie, žinodami visus faktus, galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus. Šiuo atžvilgiu svarbu, kad valstybės narės sukurtų būtinas struktūras ir procedūras, be kita ko, vykdydamos informavimo kampanijas, kuo daugiau naudodamosi esamomis priemonėmis ir kanalais, kad būtų išvengta pastangų dubliavimo.

Be to, Ukrainos nacionalinės vienybės ministrui pateikus iniciatyvą[6] valstybėse narėse įsteigti centrus, kad būtų galima palaikyti ryšį su užsienyje gyvenančiais ukrainiečiais, kai kurios valstybės narės susidomėjo ir šiuo metu steigia vienybės centrus savo teritorijoje.

Šie vienybės centrai veiks kaip daugiafunkciai informacijos centrai, padedantys užtikrinti tiek perkeltųjų asmenų integraciją priimančiosiose visuomenėse, tiek grįžimą į Ukrainą. Šiuo atžvilgiu, taip pat siekiant racionalizuoti tebededamas pastangas, tokie vienybės centrai taip pat galėtų būti naudojami informacijai apie palaipsnį laikinosios apsaugos keitimą nacionaliniu statusu, žvalgomąsias keliones į Ukrainą ir savanoriško grįžimo programas teikti, kad padėtų užtikrinti, jog visi perkeltųjų asmenų sprendimai būtų priimami žinant visus faktus, kaip nustatyta Tarybos direktyvos 2001/55/EB 21 straipsnio 1 dalyje.

Kad paremtų vienybės centrų steigimą, valstybės narės gali naudotis savo Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) programomis, įskaitant papildomus asignavimus, numatytus atlikus daugiametės finansinės programos peržiūrą ir nacionalinių programų laikotarpio vidurio peržiūrą. Šiuo tikslu jos taip pat gali gauti paramos iš tarptautinių organizacijų ir trečiųjų šalių ir yra raginamos įtraukti šių organizacijų siūlomas žinias, pajėgumus ir tinklus į savo individualius planus, kad būtų užtikrintas vienybės centrų koncepcijos įgyvendinimas.

Priemonės, kuriomis užtikrinamas koordinavimas, stebėsena ir keitimasis informacija tarp valstybių narių ir su Ukrainos valdžios institucijomis

Itin svarbu užtikrinti koordinuotą požiūrį į siūlomų priemonių įgyvendinimą tarp valstybių narių ir su Ukrainos valdžios institucijomis. Šiuo atžvilgiu valstybės narės turėtų naudotis esamomis struktūromis, be kita ko, Solidarumo platforma, kad koordinuotų veiksmus, keistųsi informacija ir stebėtų padėtį vietoje. Prireikus joje dalyvauti bus pakviestos ir Ukrainos valdžios institucijos.

Eurostatas rengia oficialią Europos laikinosios apsaugos statistiką, tačiau siekiant laiku susidaryti padėties vaizdą operatyviniais tikslais reikia, kad valstybės narės reguliariai atnaujintų savo duomenis Laikinosios apsaugos registracijos platformoje, įskaitant duomenis apie neaktyvios registracijos atvejus. Kadangi dėl palaipsnio laikinosios apsaugos atsisakymo labai pasikeis perkeltųjų asmenų statusas, itin svarbu turėti tikslų ir naujausią kintančios padėties vaizdą. Todėl valstybės narės į Laikinosios apsaugos registracijos platformą turėtų reguliariai įkelti tikslius ir savalaikius duomenis, įskaitant duomenis apie neaktyvios registracijos atvejus.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šiuo pasiūlymu siekiama sudaryti sąlygas koordinuotai palaipsniui atsisakyti laikinosios apsaugos ir leisti valstybėms narėms iš anksto pasirengti tolesniems veiksmams, kartu suteikiant aiškumo nuo karo Ukrainoje pabėgusiems asmenims dėl jų teisinio statuso.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Šiuo pasiūlymu valstybėms narėms padedama tenkinti nuo karo Ukrainoje pabėgusių asmenų poreikius ir remti Ukrainos pastangas reintegruoti namo grįžtančius asmenis.

[6] 2025 m. sausio mėn. Ukrainos ministrų kabineto potvarkis 2113.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), ypač jos 78 straipsnio 1 dalis, 79 straipsnio 1 dalis ir 292 straipsnio pirmas ir antras sakiniai, pagal kuriuos Taryba gali priimti rekomendacijas. Pagal šią nuostatą Taryba sprendžia remdamasi Komisijos pasiūlymu visais atvejais, kai Sutartyse numatyta, kad ji priima aktus remdamasi Komisijos pasiūlymu.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

SESV V antraštine dalimi dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės Europos Sąjungai suteikiami tam tikri įgaliojimai šiais klausimais. Šiais įgaliojimais turi būti naudojamasi pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnį, t. y. jeigu valstybės narės negali pačios deramai pasiekti siūlomų veiksmų tikslų ir jų dėl veiksmų masto ir poveikio būtų geriau siekti Europos Sąjungos lygmeniu.

Dėl Rusijos agresijos karo Ukrainoje susidariusi padėtis ir toliau daro poveikį visai ES. Europos Sąjungos atsakas į tai buvo beprecedentis ir vieningas. Taigi vis dar reikia ES sprendimų ir ES paramos, taip pat tvirto koordinavimo ES lygmeniu, nes visos valstybės narės turi nuolat kartu veiksmingai reaguoti į padėtį ir užtikrinti, kad visoje Sąjungoje būtų taikomi vienodi standartai ir suderintas teisių rinkinys 4,3 mln. šiuo metu Sąjungoje priimtų asmenų.

Akivaizdu, kad veiksmais, kurių imasi atskiros valstybės narės, poreikio nustatyti bendrą ES požiūrį į palaipsnį laikinosios apsaugos atsisakymą tinkamai patenkinti neįmanoma, nes tai akivaizdžiai yra bendras visos ES iššūkis, atsižvelgiant į tai, kad vienos valstybės narės atskiri veiksmai darys poveikį kitose valstybėse narėse, įskaitant galimą antrinį judėjimą. Reikia bendro požiūrio, kurio valstybės narės pavieniui pasiekti deramai negali, dėl kurio reikia kolektyvinės valstybių narių atsakomybės ir kurį dėl šios siūlomos Tarybos rekomendacijos masto ir poveikio galima geriau pasiekti ir koordinuoti Sąjungos lygmeniu, kaip nurodo ir pačios valstybės narės. Taigi, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 3 dalyje nustatyto subsidiarumo principo, Sąjunga privalo imtis veiksmų ir gali patvirtinti priemones.

- **Proporcingumo principas**

Pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 4 dalyje nustatytą proporcingumo principą siūlomoje Tarybos rekomendacijoje numatomas koordinuotas palaipsnis laikinosios apsaugos atsisakymas, atsižvelgiant į atitinkamų perkeltųjų asmenų interesus ir siekiant išvengti galimo neigiamo skirtingų ar nenuoseklių atskirų valstybių narių požiūrių poveikio. Pasiūlymu neviršijama to, kas būtina ir proporcinga numatytiems tikslams pasiekti.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pasirinkta priemonė yra Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos, kuria būtų galima numatyti ES lygmeniu koordinuotą požiūrį, kuriuo užtikrinama kolektyvinė atsakomybė už valstybių narių priemones ir būtina ES institucijų parama.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

[netaikoma]

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Siekdama surinkti įrodymais pagrįstą informaciją, Komisija reguliariai konsultavosi su valstybių narių valdžios institucijomis, atitinkamomis ES agentūromis, Ukrainos valdžios institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, taip pat palaikė dialogą su nevyriausybinėmis ir pilietinės visuomenės organizacijomis.

Komisija, bendradarbiaudama su rotacijos tvarka Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančiomis valstybėmis narėmis, įvairiuose forumuose ir kelis kartus, be kita ko, 2025 m. balandžio mėn. Tarybos Imigracijos, sienų ir prieglobsčio strateginiame komitete (SCIFA), Prieglobsčio darbo grupėje ir Integracijos, migracijos ir išsiuntimo darbo grupėje, konsultavosi su valstybėmis narėmis dėl laikinosios apsaugos ateities. Juose valstybės narės pabrėžė, kad reikia ES lygmeniu nustatyti koordinuotą požiūrį į palaipsnį laikinosios apsaugos atsisakymą, kartu toliau pratęsiant šio statuso galiojimą iki 2027 m. kovo mėn., kad būtų užtikrintas palaipsniam požiūriui būtinas laikas ir būtų suteikta aiškumo perkeltiesiems asmenims ES.

2025 m. balandžio 10 d. SCIFA posėdyje valstybės narės taip pat pareiškė pritariančios palaipsniam laikinosios apsaugos atsisakymui priimant Tarybos rekomendaciją, apimančią bent palaipsnį laikinosios apsaugos keitimą kitu teisiniu statusu ir priemones, kuriomis užtikrinamas palaipsnis grįžimas į Ukrainą, kad būtų užtikrinta valstybių narių kolektyvinė atsakomybė. Tuo pat metu Komisija reguliariai konsultavosi su valstybėmis narėmis, kurias labiausiai paveikė didelio skaičiaus perkeltųjų asmenų iš Ukrainos priėmimas jų teritorijoje.

Papildomos diskusijos buvo surengtos Solidarumo platformoje. Per jas valstybės narės pakartojo, kad reikia koordinuoto – lankstaus ir bendro Europos lygmeniu – požiūrio į palaipsnį laikinosios apsaugos atsisakymą. Tuo pat metu Komisija reguliariai palaikė ryšius su Ukrainos valdžios institucijomis, siekdama geriau suprasti jų poreikius. Be to, pagal Laikinosios apsaugos direktyvos 3 straipsnį Komisija konkrečiai konsultavosi su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru (UNHCR), kuris vertina padėtį ir suteikė svarbios informacijos, pagrindžiančios bendro atsako ES lygmeniu poreikį, kad būtų užtikrintas aiškumas ir tinkamos teisės bei sprendimai perkeltiesiems asmenims.

2025 m. kovo mėn. 109 humanitarinės ir pilietinės visuomenės organizacijos paskelbė bendrą pareiškimą[7] dėl iš Ukrainos perkeltų asmenų padėties, kuriame Komisija raginama pasiūlyti toliau pratęsti laikinąją apsaugą iki 2027 m. kovo mėn. ir suteikti aiškumo dėl iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos ir gyventojo statuso ateities.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

[netaikoma]

- **Poveikio vertinimas**

[netaikoma]

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

[netaikoma]

[7] „Three years since the activation of the Temporary Protection Directive: from emergency to longer-term solutions“ („Trys metai nuo Laikinosios apsaugos direktyvos taikymo pradžios. Nuo ekstremaliosios situacijos iki ilgesnio laikotarpio sprendimų“).

- **Pagrindinės teisės**

Šiuo pasiūlymu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 1, 7, 18, 19, 24, 25 ir 26 straipsniuose nustatytų principų, taip pat įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę, įskaitant 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą pradžios su Laikinosios apsaugos direktyvos taikymu susiję finansavimo poreikiai buvo įtraukti į 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. laikotarpių esamų ES finansavimo priemonių biudžetą, visų pirma pagal atitinkamus vidaus reikalų fondus ir sanglaudos politiką[8].

Be to, 400 mln. EUR pagalbai ekstremaliosios situacijos atveju skirta valstybėms narėms, kurias labiausiai paveikė masinis perkeltųjų asmenų iš Ukrainos srautas, paremti pagal PMIF teminę priemonę ir Integruoto sienų valdymo fondo (SVVP) teminę priemonę[9].

2025 m. pavasarį Komisija paskelbė, kad siekiant finansiškai paremti valstybes nares iki 2027 m. pabaigos bus skirta 3 mlrd. EUR paktui įgyvendinti ir už asmenų iš Ukrainos, kuriems suteikta laikinoji apsauga, priėmimą. Valstybės narės taip pat gali naudoti atlikus PMIF laikotarpio vidurio peržiūrą joms patvirtintus asignavimus su laikinąja apsauga susijusiems poreikiams tenkinti.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

[netaikoma]

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

[netaikoma]

8 Sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje, arba CARE dokumentų rinkinys (CARE, „CARE-plus“ ir „Fast-CARE“).

9 Pagalba ekstremaliosios situacijos atveju buvo skirta dešimčiai valstybių narių (PL, CZ, RO, HU, LT, LV, EE, BG, SK ir CY).

2025/0651 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl koordinuoto požiūrio į palaipsnį laikinosios perkeltųjų asmenų iš Ukrainos apsaugos atsisakymą

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 78 straipsnio 1 dalį, 79 straipsnio 1 dalį ir 292 straipsnį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) perkeltųjų asmenų iš Ukrainos, kurie dėl Rusijos karinės agresijos negali grįžti į savo kilmės šalį ar regioną, laikinoji apsauga, nustatyta Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 ir pratęsta Tarybos įgyvendinimo sprendimais (ES) 2023/2409[10], (ES) 2024/1836[11] ir (ES) 2025/...[12], teikiama iki 2027 m. kovo 4 d. Nors laikinoji apsauga tebėra Sąjungos vienybės ir solidarumo su Ukrainos žmonėmis įrodymas, ji savo pobūdžiu yra laikina. Todėl būtina pasirengti palaipsniam, tvariam ir gerai koordinuotam to statuso atsisakymui tuo metu, kai Ukrainoje bus palankios sąlygos, kad būtų galima baigti laikinąją apsaugą, atsižvelgiant į Ukrainos pajėgumus ir atstatymo poreikius;

(2) per diskusijas dėl laikinosios apsaugos ateities valstybės narės paragino taikyti tokį koordinuotą požiūrį Sąjungos lygmeniu. Remiantis valstybių narių patirtimi, įgyta pradėjus taikyti Tarybos direktyvą 2001/55/EB, itin svarbu viso šio proceso metu užtikrinti visų valstybių narių kolektyvinę ir bendrą atsakomybę Sąjungos lygmeniu;

(3) vienas iš tikslų, dėl kurių pradėta taikyti Direktyva 2001/55/EB, buvo neleisti, kad būtų perkrautos valstybių narių prieglobsčio sistemos ir kad jose nebūtų įmanoma nagrinėti didelio tarptautinės apsaugos prašymų skaičiaus nedarant neigiamo poveikio efektyviam tų sistemų veikimui, tai darant apsaugos prašančių asmenų labui. Šis klausimas tebėra labai svarbus numatant palaipsnį laikinosios apsaugos atsisakymą. Be to, net ir taikos sąlygomis Ukrainai reikės laiko atkurti savo pajėgumus, kad ji galėtų priimti visus grįžtančius dėl karo perkeltus asmenis. Todėl siekiant remti Ukrainos pastangas reintegruoti perkeltuosius asmenis svarbu, kad šis procesas būtų valdomas lanksčiai, palaipsniui ir atsižvelgiant į individualią atitinkamų asmenų padėtį. Todėl šis palaipsnis laikinosios apsaugos atsisakymas turėtų atitikti asmenų, kuriems šiuo metu

---

[10] 2023 m. spalio 19 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/2409, kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga, (OL L, 2023/2409, 2023 10 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

[11] 2024 m.birželio 25 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2024/1836, kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga, (OL L, 2024/1836, 2024 7 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

[12] … Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2025/…, kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga, (OL L, .., ELI: …).

suteikta laikinoji apsauga, poreikius ir Ukrainos poreikius, kartu išsaugant valstybių narių prieglobsčio sistemų vientisumą;

(4) daugelis perkeltųjų asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, dabar jau keletą metų gyvena Sąjungoje ir integravosi į priimančiąją visuomenę išmokę kalbą, įsidarbinę ir pradėję mokytis. Todėl tikslinga jiems jau dabar suteikti palaipsnio laikinosios apsaugos keitimo nacionaliniu teisiniu statusu, kuris geriau atspindėtų jų faktinę padėtį Sąjungoje, galimybę, kai tenkinamos tolesnio teisėto gyvenimo šalyje dėl kitų priežasčių sąlygos. Tai galėtų būti, pavyzdžiui, leidimai gyventi šalyje, grindžiami įsidarbinimu, mokymusi, dalyvavimu moksliniuose tyrimuose ar šeiminėmis priežastimis. Todėl valstybės narės turėtų skatinti ir palengvinti šį palaipsnį laikinosios apsaugos statuso keitimą, be kita ko, teikdamos aiškią informaciją, kad padėtų atitinkamiems asmenims suprasti šių leidimų gyventi šalyje teikiamus privalumus ir teises, palyginti su laikinąja apsauga ir tarptautine apsauga;

(5) siekiant padėti užtikrinti palaipsnį asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, statuso pakeitimą kitu teisiniu statusu ir pasiūlyti jiems alternatyvių galimybių šiomis išskirtinėmis aplinkybėmis, valstybės narės turėtų leisti asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, ypač tais atvejais, kai gauti nacionalinį teisinį statusą gali būti negalima, bet jie atitiktų kito statuso suteikimo pagal ES teisę sąlygas, prašyti išduoti leidimus, reglamentuojamus pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas (ES) 2016/801[13], (ES) 2021/1883[14] ir (ES) 2024/1233[15]. Tai įmanoma su sąlyga, kad asmuo tuo pačiu metu neturėtų laikinosios apsaugos statuso ir pagal tas direktyvas suteikto leidimo. Todėl valstybės narės turėtų kuo greičiau, bet ne vėliau kaip tada, kai pateikiamas prašymas išduoti leidimą, informuoti asmenis, kuriems suteikta laikinoji apsauga, apie taikant laikinosios apsaugos statusą suteikiamų teisių ir pagal tas direktyvas suteikiamų teisių skirtumą. Jos taip pat turėtų kuo greičiau, bet ne vėliau kaip tada, kai pateikiamas prašymas, informuoti juos, kad jie negali tuo pačiu metu naudotis laikinąja apsauga ir gauti leidimo pagal šias direktyvas.

(6) kad valstybės narės būtų pasirengusios galiausiai laipsniškai atsisakyti laikinosios apsaugos, itin svarbu užtikrinti, kad grįžimas namo ir reintegracija Ukrainoje vyktų tvarkingai ir humaniškai ir kad būtų atsižvelgiama į įvairias individualias perkeltųjų asmenų aplinkybes, suteikiant paramą tiems, kurie nori ir gali grįžti į Ukrainą. Nors kai kurie asmenys galbūt ketina grįžti namo jau artimiausiu metu, kitiems dėl jų konkrečių aplinkybių gali reikėti daugiau laiko. Todėl taip pat svarbu atsižvelgti į Ukrainos pajėgumus tvariai reintegruoti visus dėl karo perkeltus asmenis. Todėl atsižvelgdamos į visas šias aplinkybes valstybės narės turėtų priimti priemones, kurios sudarytų sąlygas sklandžiai ir tvariai reintegracijai Ukrainoje, visapusiškai

---

13 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/801 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų, studijų, stažavimosi, savanoriškos tarnybos, mokinių mainų programų arba edukacinių projektų ir dalyvavimo *Au pair* programoje tikslais sąlygų (OL L 132, 2016 5 21, p. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj).

14 2021 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2009/50/EB, (OL L 382, 2021 10 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj).

15 2024 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1233 dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų valstybių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje teikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų valstybių darbuotojų bendrų teisių (OL L, 2024/1233, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj).

pasinaudodamos Tarybos direktyvos 2001/55/EB 21 ir 23 straipsniuose jau numatytomis priemonėmis ir jas išplėsdamos;

(7) asmenys, ketinantys grįžti namo į Ukrainą, turėtų galėti priimti informacija pagrįstus sprendimus, kurie taip pat padėtų užtikrinti jų grįžimo tvarumą. Siekdamos sklandaus palaipsnio laikinosios apsaugos atsisakymo, valstybės narės turėtų taikyti labiau struktūrizuotą požiūrį į Direktyvos 2001/55/EB 21 straipsnio 1 dalyje numatytų žvalgomųjų kelionių savo lėšomis skatinimą. Šios kelionės galėtų būti pasitikėjimą stiprinanti priemonė asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, nes jie galėtų patikrinti šeimos aplinkybes ar turto būklę arba įvertinti sunaikinimo mastą savo bendruomenėse ir apskritai bendras sąlygas Ukrainoje. Siekdamos didinti šių kelionių veiksmingumą ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui, valstybės narės turėtų nustatyti tokių kelionių parametrus, sąlygas ir reikalavimus. Bet kokie tokio pobūdžio reikalavimai turėtų būti koordinuojami su kitomis valstybėmis narėmis, jie turėtų būti nustatyti ir apie juos turėtų būti pranešama skaidriai. Pastaruoju tikslu valstybės narės turėtų įsteigti kontaktinius centrus. Svarbu atsižvelgti į tai, kad gali būti asmenų, kurie patys vykti į žvalgomąsias keliones negalės. Tokiais atvejais valstybės narės gali svarstyti galimybę organizuoti ir remti tokias žvalgomąsias keliones;

(8) reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi priemonių, būtinų, kad būtų galimas asmenų, kurių laikinoji apsauga baigėsi, savanoriškas grįžimas. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų parengti savanoriško grįžimo programas. Siekiant užtikrinti šių programų veiksmingumą ir išvengti netinkamo jų naudojimo rizikos, šios programos turėtų būti kruopščiai parengtos, visapusiškos ir apie jas turėtų būti tinkamai pranešama, atsižvelgiant į Ukrainos poreikius ir pajėgumus, taip pat į perkeltųjų asmenų Sąjungoje poreikius ir į Ukrainoje likusių asmenų padėtį, kad būtų remiama socialinė sanglauda. Dėl šios priežasties bet kurioje tokio pobūdžio programoje pirmenybė turėtų būti teikiama paramai reintegruotis bendruomenėse, kuriai Ukrainoje bus prieinamas Sąjungos finansavimas, o ne individualios paramos paketams. Turėtų būti aiškiai nustatytos tinkamumo dalyvauti tokiose programose sąlygos ir turėtų būti reikalaujama, kad asmenys, kurie ketina jomis pasinaudoti, užsiregistruotų. Valstybės narės galėtų svarstyti galimybę pagal tas programas padėti organizuoti išvykimą, pavyzdžiui, tais atvejais, kai daug perkeltųjų asmenų grįžta į tą pačią Ukrainos vietovę;

(9) nors tokios savanoriško grįžimo programos turėtų būti ribotos ir nustatytos trukmės, pagal jas turėtų būti skirta pakankamai laiko tinkamam koordinavimui su Ukrainos valdžios institucijomis užtikrinti, kad būtų palengvinta laipsniška ir tinkama grįžtančių asmenų integracija jų bendruomenėse, įskaitant galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis ir infrastruktūra, tokiomis kaip apgyvendinimas, būstas ar medicininė priežiūra. Dėl šios priežasties, taip pat siekiant užtikrinti, kad pradinė savanoriško grįžimo programos trukmė būtų koordinuojama su visomis valstybėmis narėmis ir Ukrainos valdžios institucijomis, savanoriško grįžimo programose turėtų būti numatytas išvykimo laikotarpis, per kurį būtų galima pasiekti šiuos tikslus, – galbūt iki vienų metų trukmės laikotarpis. Šiuo laikotarpiu asmenims turėtų būti leidžiama toliau teisėtai gyventi valstybėje narėje. Kadangi padėtis vietoje nuo dabar iki laikinosios apsaugos pabaigos gali keistis, jei numatyto laiko nepakaktų laipsniškai ir tvariai reintegracijai Ukrainoje užtikrinti, valstybės narės turėtų koordinuoti veiksmus tarpusavyje ir su Ukrainos valdžios institucijomis, kad būtų nustatytas kitas arba pratęstas savanoriško išvykimo pagal savanoriško grįžimo programas laikotarpis;

(10) kad sumažintų administracinę naštą, susijusią su galimu individualiu leidimų gyventi išdavimu kiekvienu konkrečiu atveju savanoriško grįžimo programose

užsiregistravusiems asmenims, valstybės narės turėtų pasinaudoti Direktyvos 2001/55/EB 21 straipsnio 3 dalyje numatyta asmenims, kuriems buvo suteikta laikinoji apsauga ir kurie naudojasi savanoriško grįžimo programa, skirta galimybe, kad leistų Direktyvos 2001/55 III skyriuje nustatytas su laikinąja apsauga susijusias teises toliau taikyti tiems asmenims, kurie naudojosi laikinąja apsauga pasibaigus laikinosios apsaugos laikotarpiui, iki grįžimo į Ukrainą dienos arba savanoriško išvykimo laikotarpio pagal savanoriško grįžimo programą pabaigos. Be to, siekiant užtikrinti tęstinumą ir išvengti padėties, kai asmenys iškart po laikinosios apsaugos pabaigos valstybės narės teritorijoje būtų neteisėtai, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad asmenys, kuriems buvo suteikta laikinoji apsauga, galėtų teisėtai gyventi valstybės narės teritorijoje laikotarpiu nuo laikinosios apsaugos pabaigos iki termino, iki kurio asmenys gali užsiregistruoti savanoriško grįžimo programoje;

(11) gali būti taip, kad pačioje laikinosios apsaugos laikotarpio pabaigoje Ukraina negalės patenkinti asmenų, kurie yra pažeidžiami dėl tam tikrų konkrečių – ir kitų nei sveikata – priežasčių, poreikių. Siekdamos užtikrinti tvarų grįžimą namo atsižvelgiant į Ukrainos pajėgumus patenkinti konkrečių grupių poreikius, valstybės narės taip pat turėtų taikyti Direktyvos 2001/55/EB 23 straipsnio 1 dalį asmenims, kurie pažeidžiami dėl kitų nei su sveikatos būkle susijusių priežasčių, ir imtis būtinų priemonių, susijusių su tolesnio jų teisėto gyvenimo šalyje sąlygomis. Prireikus valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nustatant gyvenimo sąlygas būtų atsižvelgiama į specialius atitinkamų asmenų poreikius;

(12) valstybės narės turėtų pasinaudoti Direktyvos 2001/55/EB 23 straipsnio 2 dalyje numatytomis galimybėmis leisti asmenims, būtent – šeimoms, kurių vaikai yra nepilnamečiai ir lanko mokyklą valstybėje narėje, gyventi jų teritorijoje pasibaigus laikinosios apsaugos laikotarpiui;

(13) siekiant užtikrinti tinkamą informacijos teikimą ir padėti asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, priimti informacija pagrįstus sprendimus žinant visus faktus, svarbu kuo geriau išnaudoti esamas priemones ir kanalus ir išvengti pastangų dubliavimo. Šiuo tikslu tais atvejais, kai valstybėse narėse steigiami vienybės centrai, jie turėtų būti naudojami informacijai apie palaipsnį laikinosios apsaugos keitimą kitu teisiniu statusu, žvalgomąsias keliones ir savanoriško grįžimo programas teikti. Kad paremtų vienybės centrus, valstybės narės gali naudoti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1147[16] nustatyto Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo lėšas, įskaitant papildomus asignavimus, numatytus atlikus daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą ir Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo valstybių narių programų laikotarpio vidurio peržiūrą. Šiuo tikslu taip pat galėtų būti gaunama parama iš tarptautinių organizacijų ir trečiųjų šalių. Siekdamos racionalizuoti pastangas, valstybės narės turėtų įtraukti tarptautinių organizacijų siūlomas žinias, pajėgumus ir tinklus į savo individualius vienybės centrų steigimo planus;

(14) siekiant užtikrinti koordinuotą požiūrį į šios rekomendacijos įgyvendinimą tarp valstybių narių ir su Ukrainos valdžios institucijomis, valstybės narės turėtų koordinuoti veiksmus, keistis informacija ir stebėti padėtį vietoje įvairiuose atitinkamuose forumuose, be kita ko, Solidarumo platformoje. Prireikus joje dalyvauti bus pakviestos Ukrainos valdžios institucijos;

---

[16] 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1147, kuriuo nustatomas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas, (OL L 251, 2021 7 15, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

(15) kadangi palaipsniui atsisakant laikinosios apsaugos labai pasikeis perkeltųjų asmenų statusas, itin svarbu turėti tikslų kintančios padėties vaizdą. Todėl valstybės narės turėtų reguliariai ir laiku atnaujinti savo laikinosios apsaugos duomenis Laikinosios apsaugos registracijos platformoje, įskaitant duomenis apie neaktyvios registracijos atvejus;

(16) [pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį Airija [... raštu] pranešė apie savo pageidavimą dalyvauti priimant ir taikant šią rekomendaciją;]

ARBA

[pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, Airija nedalyvauja priimant šį [aktą] ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;]

(17) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šią rekomendaciją ir ji nėra jai taikoma,

REKOMENDUOJA:

Priemonės, kuriomis skatinamas palaipsnis laikinosios apsaugos keitimas kitu teisiniu statusu dar nepasibaigus laikinajai apsaugai

1. Valstybės narės turėtų skatinti ir sudaryti palankesnes sąlygas įgyti nacionalinį teisinį statusą asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga ir kurie dirba pagal darbo sutartį, dirba savarankiškai ar dalyvauja profesiniame mokyme arba švietime ir moksliniuose tyrimuose valstybėje narėje arba kurie galėtų įgyti nacionalinį teisinį statusą dėl šeiminių ar kitų priežasčių, ir kurie atitiktų nacionalinėje teisėje išdėstytas sąlygas.

2. Valstybės narės turėtų leisti asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, ypač tais atvejais, kai įgyti nacionalinio teisinio statuso negalima, bet jie atitiktų kito statuso suteikimo pagal ES teisę sąlygas, prašyti išduoti leidimus, reglamentuojamus pagal direktyvas (ES) 2016/801, (ES) 2021/1883 ir (ES) 2024/1233, su sąlyga, kad jie neturėtų šio statuso kartu su pagal tas direktyvas suteiktu leidimu. Valstybės narės turėtų kuo greičiau, bet ne vėliau kaip tada, kai pateikiamas prašymas išduoti leidimą, informuoti asmenis, kuriems suteikta laikinoji apsauga, apie taikant laikinosios apsaugos statusą suteikiamų teisių ir pagal tas direktyvas suteikiamų teisių skirtumą. Jos taip pat turėtų kuo greičiau, bet ne vėliau kaip tada, kai pateikiamas prašymas, informuoti juos, kad jie negali tuo pačiu metu naudotis laikinąja apsauga ir gauti leidimo pagal šias direktyvas.

Priemonės, kuriomis sudaromos sąlygos sklandžiai ir tvariai reintegracijai Ukrainoje

3. Valstybės narės turėtų leisti žvalgomąsias keliones savo lėšomis į Ukrainą pagal Direktyvos 2001/55/EB 21 straipsnio 1 dalį. Šiuo atžvilgiu valstybės narės turėtų:

   a) nustatyti ir koordinuoti su kitomis valstybėmis narėmis žvalgomųjų kelionių parametrus arba sąlygas;

   b) informuoti asmenis, kurie gali norėti vykti į tokias keliones, apie parametrus ar sąlygas. Šiuo tikslu turėtų būti įsteigti kontaktiniai centrai;

c) tais atvejais, kai atitinkami asmenys žvalgomųjų kelionių organizuoti ir finansuoti patys negalės, svarstyti galimybę organizuoti ir remti tokias žvalgomąsias keliones.

4. Pagal Tarybos direktyvos 2001/55/EB 21 straipsnio 1 dalį reikėtų parengti savanoriško grįžimo programas, kuriomis būtų naudojamasi pasibaigus laikinajai apsaugai. Šiuo atžvilgiu valstybės narės turėtų:

a) užtikrinti koordinavimą su Ukrainos valdžios institucijomis, kad būtų palengvinta reintegracija Ukrainos bendruomenėse, pavyzdžiui, apgyvendinimo centrų nustatymas ar būstas arba galimybės naudotis pagrindinėmis paslaugomis ir infrastruktūra, įskaitant medicininę priežiūrą;

b) užtikrinti, kad teikiant paramą pagal savanoriško grįžimo programas pirmenybė būtų teikiama paramai reintegruotis bendruomenėse Ukrainoje, o ne individualios paramos paketams;

c) nustatyti tinkamumo pasinaudoti savanoriško grįžimo programa sąlygas;

d) reikalauti, kad asmenys, kurie nori pasinaudoti savanoriško grįžimo programa, tokioje programoje užsiregistruotų, kad galėtų dalyvauti;

e) nustatyti konkretų – galbūt iki vienų metų po laikinosios apsaugos pabaigos – laikotarpį, per kurį pagal programą reikėtų savanoriškai išvykti. Koordinuoti veiksmus su kitomis valstybėmis narėmis ir Ukrainos valdžios institucijomis ir pagal 8 punktą, kai atsižvelgiant į pokyčius vietoje, jei numatyto laiko nepakaktų laipsniškai ir tvariai asmenų reintegracijai Ukrainoje užtikrinti, reikėtų nustatyti kitą arba pratęsti savanoriško išvykimo pagal programą laikotarpį;

f) pasinaudoti Direktyvos 2001/55/EB 21 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe toliau taikyti su laikinąja apsauga susijusias Direktyvos 2001/555 III skyriuje nustatytas teises tiems asmenims, kuriems buvo suteikta laikinoji apsauga ir kurie naudojasi savanoriško grįžimo programa, iki grįžimo į Ukrainą dienos arba savanoriško išvykimo laikotarpio pagal programą pabaigos. Užtikrinti, kad teisėtas gyvenimas šalyje būtų pratęstas nuo laikinosios apsaugos pabaigos dienos iki laikotarpio, kuriuo asmuo gali užsiregistruoti toje programoje;

g) svarstyti galimybę padėti organizuoti išvykimą, visų pirma tais atvejais, kai didelės perkeltųjų asmenų grupės grįžta į tą pačią Ukrainos vietovę.

5. Deramai gerbdamos žmogaus orumą, valstybės narės turėtų imtis būtinų priemonių, susijusių su asmenų, kurie neatitinka reikalavimų įgyti kitą statusą ir yra pažeidžiami dėl kitų priežasčių nei asmenys, kuriems taikoma Direktyvos 2001/55/EB 23 straipsnio 1 dalis, gyvenimo sąlygomis, iki Ukraina galės patenkinti specialiuosius tokių asmenų poreikius. Prireikus valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nustatant gyvenimo sąlygas būtų atsižvelgiama į jų specialiuosius poreikius.

6. Pagal Direktyvos 2001/55/EB 23 straipsnio 2 dalį valstybės narės turėtų leisti šeimoms, kurių vaikai yra nepilnamečiai ir lanko mokyklą valstybėje narėje, pasinaudoti gyvenimo sąlygomis, leidžiančiomis tiems vaikams baigti einamuosius mokslo metus, kai laikinosios apsaugos pabaigos diena, nustatyta pagal Tarybos direktyvos 2001/55/EB 6 straipsnį priimtu Tarybos sprendimu, nesutampa su mokslo metų pabaiga.

Priemonės, kuriomis užtikrinamas informacijos teikimas perkeltiesiems asmenims

7. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad perkeltieji asmenys būtų tinkamai informuojami apie palaipsnio laikinosios apsaugos keitimo kitu teisiniu statusu galimybes, įskaitant tokio keitimo kitu statusu privalumus ir teises, taip pat apie padėtį Ukrainoje, žvalgomųjų kelionių reikalavimus ir Sąjungoje bei Ukrainoje teikiamą paramą grįžti namo. Šiuo atžvilgiu valstybės narės turėtų:

   a) sukurti sparčias nacionalines ryšių sistemas ir procedūras, tokias kaip kontaktiniai centrai, arba informavimo ksampaniją;

   b) tų valstybių narių, kurios bendradarbiaudamos su Ukrainos valdžios institucijomis ketina savo teritorijoje įsteigti vienybės centrą, atveju naudoti šiuos vienybės centrus tam, kad perkeltiesiems asmenims būtų teikiama svarbi informacija. Į nacionalinį vienybės centrų steigimo planą įtraukti tarptautinių organizacijų siūlomas žinias, pajėgumus ir tinklus;

   c) svarstyti galimybę pasinaudoti Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo programa, įskaitant papildomus asignavimus, numatytus atlikus daugiametės finansinės programos peržiūrą ir nacionalinių programų laikotarpio vidurio peržiūrą, vienybės centrams remti.

Priemonės, kuriomis užtikrinamas koordinavimas, stebėsena ir keitimasis informacija tarp valstybių narių ir su Ukrainos valdžios institucijomis

8. Valstybės narės turėtų koordinuoti veiksmus ir keistis informacija apie svarbius pokyčius ir šios rekomendacijos įgyvendinimą tarpusavyje ir su Ukrainos valdžios institucijomis, be kita ko, naudodamosi Solidarumo platforma, kurioje dalyvauti prireikus bus pakviestos Ukrainos valdžios institucijos.

9. Valstybės narės turėtų stebėti pokyčius ir laiku bei reguliariai atnaujinti svarbią informaciją apie perkeltųjų asmenų statusą atitinkamose duomenų bazėse, įskaitant Laikinosios apsaugos registracijos platformą, visų pirma apie asmenų, kuriems valstybės narės teritorijoje suteikta laikinoji apsauga arba tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę, skaičių, asmenų, kurių laikinoji apsauga palaipsniui buvo pakeista kitu teisiniu statusu ir kuriems nebetaikoma laikinoji apsauga ar tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę, skaičių ir asmenų, kurių registracija neaktyvi, skaičių.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė